

Guia docent

290624 - URBAlI14 - Ciutat i Projecte Residencial

Última modificació: 07/06/2021

Unitat responsable: Escola Tècnica Superior d'Arquitectura del Vallès
Unitat que imparteix: 740 - UOT - Departament d'Urbanisme i Ordenació del Territori.

Titulació: GRAU EN ESTUDIS D'ARQUITECTURA (Pla 2014). (Assignatura obligatòria).

Curs: 2020   **Crèdits ECTS:** 5.0   **Idiomes:** Català, Castellà

PROFESSORAT

Professorat responsable: JOAN MORENO SANZ

Altres:

Primer quadrimestre:
INÉS AQUILUÉ JUNYENT - 1, LAURE
JOAN MORENO SANZ - 1, LAURE

Segon quadrimestre:
INÉS AQUILUÉ JUNYENT - 1, CAMIN
JOAN MORENO SANZ - 1, CAMIN

CAPACITATS PRÈVIES

Cursar Urbanística I

COMPETÈNCIES DE LA TITULACIÓ A LES QUALS CONTRIBUEIX L'ASSIGNATURA

Específiques:

EAB6G. Coneixement adequat i aplicat a l'arquitectura i a l'urbanisme de les tècniques d'aixecament gràfic en totes les seves fases, des del dibuix d'apunts a la restitució científica.

EP1G. Aptitud per suprimir barreres arquitectòniques (T).

EP5G. Capacitat per a la concepció, la pràctica i el desenvolupament de projectes urbans (T).

EP7G. Capacitat per elaborar programes funcionals d'edificis i espais urbans (T).

EP13G. Capacitat per a aplicar normes i ordenances urbanístiques (T).

EP18G. Coneixement adequat dels mètodes d'estudi de les necessitats socials, la qualitat de vida, l'habitabilitat i els programes bàsics d'habitatge.

EP20G. Coneixement adequat de les tradicions arquitectòniques, urbanístiques i paisatgístiques de la cultura occidental, així com dels seus fonaments tècnics, climàtics, econòmics, socials i ideològics.

Genèriques:

CG3G. Conèixer l'urbanisme i les tècniques aplicades en el procés de planificació.

CG7G. Comprendre les relacions entre les persones i els edificis i entre aquests i el seu entorn, així com la necessitat de relacionar els edificis i els espais situats entre ells en funció de les necessitats i de l'escala humana.

CG1G. Conèixer la història i les teories de l'arquitectura, així com les arts, tecnologies i ciències humanes relacionades amb aquesta.

Transversals:

CT2. SOSTENIBILIDAD Y COMPROMISO SOCIAL: Conocer y comprender la complejidad de los fenómenos económicos y sociales típicos de la sociedad del bienestar; tener capacidad para relacionar el bienestar con la globalización y la sostenibilidad; lograr habilidades para utilizar de forma equilibrada y compatible la técnica, la tecnología, la economía y la sostenibilidad.

METODOLOGIES DOCENTS

GGO

La Classe expositiva permet a l'estudiant ampliar els coneixements sobre la matèria a partir de sessions breus on el professor resumeix els continguts essencials de l'assignatura. Les sessions teòriques (Dilluns, 8:00 – 9:40) estan estructurades en tres seccions de 20-25 minuts cadascuna. Les primeres dues seccions corresponen al Bloc Cultural i presentaran per una banda, el context sociocultural i els conceptes urbanístics dels plans exposats, i per altra banda, la descripció de projectes paradigmàtics. La tercera secció està relacionada amb el Bloc Instrumental i presentarà eines d'ordenació urbanística per al desenvolupament dels exercicis. Les classes expositives no són espais de simple transmissió de coneixement, sinó que s'espera de l'alumne una actitud activa. Per aquest motiu, es reservaran 10 minuts al final de cada secció per a resoldre dubtes, fer aportacions complementàries o realitzar pràctiques breus que s'entregaran al finalitzar la sessió. El contingut de les classes expositives es pot complementar amb la consulta de la bibliografia bàsica que s'adjunta en cada sessió.

GMO

La Classe pràctica o taller pren com a tècnica didàctica l'Aprenentatge basat en problemes. Aquesta tècnica té com a objectiu donar a l'estudiant les eines bàsiques per a la resolució d'un problema plantejat en la mateixa aula. D'aquesta manera, l'alumne té la possibilitat d'aplicar de manera directa el coneixement après a l'aula i li permet avaluar el nivell de comprensió dels continguts teòrics explicats prèviament. En aquest tipus de sessions, es promou que els alumnes aprenguin analitzant i resolent problemes del món real relacionats amb la matèria. En aquesta edició, el handicap principal d'aquest format és la gestió de la virtualitat. La Coordinació del curs posarà a disposició dels estudiants i de l'equip docent les eines digitals necessàries per facilitar les correccions dels treballs. Aquest format promou l'autonomia i l'autoaprenentatge per part de l'estudiant.

GP

Les classes de Taller d'Urbanisme tenen com a tècnica didàctica l'Aprenentatge basat en projectes. Aquesta tipologia permet a l'alumne simular enfrontar-se a situacions reals que es trobarà en l'exercici professional i pot desenvolupar habilitats que van més enllà la pròpia resolució de problemes com per exemple el treball en equip. Cal tenir present que els projectes són adequats per al desenvolupament de l'autonomia i la creativitat de l'alumne però requereix una dedicació constant al llarg de tot el curs. El treball del taller no finalitza a l'horari de classe sinó que té continuïtat més enllà de l'aula, fins a 5 hores/setmana d'acord amb el Pla d'Estudis.

OBJECTIUS D'APRENTATGE DE L'ASSIGNATURA

COMPETÈNCIES

Des d'un coneixement adequat de les tradicions arquitectòniques, urbanístiques i paisatgístiques de la cultura occidental, dels seus fonaments tècnics, climàtics, econòmics, socials i ideològics, és capaç de comprendre les relacions entre habitatge i ciutat, i la seva expressió paramètrica, comprensió articulada cap a la capacitat per intervenir i conservar, restaurar i rehabilitar el patrimoni construït així com la concepció, la pràctica i el desenvolupament de projectes urbans, i fer-ho en el marc de l'exigència social de conservació dels recursos i del manteniment de la qualitat del medi.

OBJECTIUS D'APRENTATGE

Coneixement de l'evolució de les teories i projectes residencials en el marc de l'evolució cultural, tècnica i social de la ciutat dels segles XX i XXI. Aquesta evolució ens ha de servir per entendre els principis bàsics de la formulació de projectes residencials actuals. Practicar l'anàlisi urbà a través de l'anàlisi de projectes residencials i la seva relació amb la cultura del moment i la ciutat de referència. L'atenció es centra en la interpretació i representació d'elements d'estructura general i aquells que configuren el marc immediat del projecte residencial: espais lliures, accessos, equipaments i edificis residencials. Entenent el projecte urbà residencial com el marc propici per el desenvolupament d'una comunitat. L'objectiu de la pràctica analítica és aprendre tècniques de projecte i de representació.

Assajar instruments urbanístics bàsics aplicats a la pre-definició dels projectes residencials: paràmetres bàsics i ordenances.

Reflexionar sobre les implicacions ambientals través del coneixement d'exemples, tècniques i aplicacions per garantir la sostenibilitat en el projecte residencial.

Utilització del vocabulari adient, tant en exercicis escrits com en presentacions orals.

El curs d'Urbanística II, Ciutat i Projecte residencial segles XX-XXI, proposa una aproximació a la planificació urbanística multiescalar i tècnica, és a dir, des de l'estructura territorial al disseny de la unitat residencial i a partir de la comprensió i aplicació dels instruments bàsics d'ordenació urbana, tenint en compte l'impacte social i espacial dels nous projectes residencials a Europa Occidental.

Un cop finalitzat el curs d'Urbanística II, l'alumne ha de ser capaç de:

Conèixer quines són les estratègies de localització i desenvolupament de projectes residencials en sistemes metropolitans, i comprendre quin és l'impacte espacial i funcional d'aquests projectes sobre els sistemes urbans: espais lliures, mobilitat, medi construït i activitats.

Conèixer quins són els sistemes d'ordenació de l'edificació bàsics d'un pla urbanístic i quins són els paràmetres urbanístics que els regulen. Per altra banda, l'estudiant ha de comprendre la relació entre els principis quantitius i qualitius d'un pla d'ordenació urbana a partir d'un cas d'estudi proposat.

Conèixer i aplicar els principis bàsics de disseny d'un pla d'ordenació urbana a partir de la seva integració en el seu context urbà, fent un ús flexible dels instruments normatius, i tenint en compte criteris de sostenibilitat ambiental i inclusió social.

HORES TOTALES DE DEDICACIÓ DE L'ESTUDIANTAT

Tipus	Hores	Percentatge
Hores aprenentatge autònom	70,0	56.00
Hores grup mitjà	27,5	22.00
Hores grup gran	27,5	22.00

Dedicació total: 125 h

CONTINGUTS

CIUTAT I PROJECTE RESIDENCIAL

Descripció:

El desenvolupament del curs es divideix en dos grans paquets teòrics i pràctics.

1-Centrat en les teories i mètodes urbanístics i territorials de principis de segle XX, particularment la "Ciutat Jardí" i projectes de baixa densitat, seguirem la seva evolució i implicacions en la formació de la ciutat i els sistemes de ciutats del segle XX.

A nivell pràctic es desenvoluparà la part analítica del exercici, a on l'objectiu principal és el coneixement del marc territorial i urbà

d'un projecte residencial i analitzar els seus components físics, ambientals i paramètrics del mateix
2-Centrat en la ordenació oberta i les teories i mètodes del "CIAM" seguirem la seva evolució com a projectes residencials i també com a model de formació i transformació de ciutats.

Aquí la part pràctica es centra en la definició d'instruments d'ordenació urbana, en particular el traçat i la ordenança.

3- centrat temporalment en els projectes residencials de final de S-XX fins els nostres dies, analitzarem projectes residencials recents, a on les condicions de sostenibilitat ambiental prenen protagonisme.

Com a conclusió del curs, el darrer exercici consta d'una proposta d'ordenació com a aplicació dels paràmetres i ordenances prèviament definits pels propis estudiants.

Objectius específics:

EXERCICI B1.1

- Identificar els elements bàsics que conformen un sistema urbà en quatre nivells temàtics: espai construït, espai lliure, mobilitat i activitats, tant a escala metropolitana com urbana.
- Il·lustrar de manera esquemàtica els sistemes urbans que vertebrin el desenvolupament de la ciutat tenint en compte la relació de jerarquia i interdependència entre ells.
- Investigar quines són les estratègies urbanes emprades des del planejament urbanístic i l'ordenació territorial per tal de gestionar el creixement residencial d'una ciutat.
- Argumentar de manera crítica i documentada el procés de creixement d'una ciutat des d'una perspectiva urbanística però també socio-cultural, mitjançant plans i projectes urbans.
- Expressar de manera intel·ligible i amb recursos gràfics propis les conclusions de l'anàlisi urbanístic del cas d'estudi indicant les fonts de consulta.

EXERCICI B1.2

- Avaluar el nivell d'integració urbana d'una unitat residencial en el seu context urbà a partir de l'estudi de les continuïtats i discontinuïtats espacials entre els sistemes urbans: espai lliure, xarxa de transport, medi construït i activitats.
- Interpretar l'ordenació d'una unitat residencial a partir de la definició dels seus paràmetres reguladors mitjançant llenguatge normatiu.
- Comprendre i calcular de manera correcta els paràmetres urbanístics bàsics d'una unitat residencial (densitat, ocupació, edificabilitat, índex d'edificabilitat, etc.)
- Identificar els principis de disseny objectius que garanteixen un nivell de qualitat urbana en una unitat residencial tenint en compte criteris de sostenibilitat ambiental.
- Expressar de manera intel·ligible, amb recursos gràfics propis i amb arguments que demostrin un posicionament crític respecte de l'ordenació urbana de la unitat residencial analitzada.

EXERCICI B.2.1

- Elaborar una proposta d'estructura urbana que integri les escales de barri i d'unitat residencial a partir dels sistemes d'espais lliures, xarxes de transport i equipaments.
- Desenvolupar una proposta d'ordenació urbana a partir d'uns paràmetres urbanístics preestablerts que combinen el sistema d'alineació a vial, el sistema d'edificació aïllada en parcel·la i el sistema per definició volumètrica.
- Elaborar unes ordenances urbanístiques d'un sector d'un pla que inclogui els elements reguladors propis de cada sistema d'ordenació i basat en principis de flexibilitat.
- Desenvolupar una proposta d'ordenació d'una unitat residencial definida a escala arquitectònica i de disseny de l'espai públic a partir dels criteris de qualitat ambiental.
- Expressar de manera intel·ligible, amb recursos gràfics propis i amb arguments que demostrin un posicionament crític respecte de l'ordenació urbana original del pla i la proposada per l'estudiant.

Competències relacionades:

CG7G. Comprendre les relacions entre les persones i els edificis i entre aquests i el seu entorn, així com la necessitat de relacionar els edificis i els espais situats entre ells en funció de les necessitats i de l'escala humana.

CG3G. Conèixer l'urbanisme i les tècniques aplicades en el procés de planificació.

EP13G. Capacitat per a aplicar normes i ordenances urbanístiques (T).

EP1G. Aptitud per suprimir barreres arquitectòniques (T).

EP7G. Capacitat per elaborar programes funcionals d'edificis i espais urbans (T).

EP5G. Capacitat per a la concepció, la pràctica i el desenvolupament de projectes urbans (T).

EP18G. Coneixement adequat dels mètodes d'estudi de les necessitats socials, la qualitat de vida, l'habitabilitat i els programes bàsics d'habitatge.

EP20G. Coneixement adequat de les tradicions arquitectòniques, urbanístiques i paisatgístiques de la cultura occidental, així com dels seus fonaments tècnics, climàtics, econòmics, socials i ideològics.

Dedicació: 55h

Grup gran/Teoria: 27h 30m

Grup mitjà/Pràctiques: 27h 30m

SISTEMA DE QUALIFICACIÓ

Exercici B1.1

Mobilitat i Territori 20%

Exercici B1.2

Mobilitat i Espai Públic 20%

Exercici B2.1

Fitxa Espai Públic 35%

Pràctiques de Taller

Pràctiques 15%

Memòria Final

Memòria d'ordenació 10%

BIBLIOGRAFIA

Bàsica:

- Sherwood, Roger . Modern housing prototypes. Londres: Harvard University Press., 1978.
- Hall, Peter. Ciudades del mañana : historia del urbanismo en el siglo XX. Barcelona: Ediciones del Serbal, 1996. ISBN 8476281900.
- Sennett, Richard. L'Espai públic : un sistema obert, un procés inacabat. Barcelona: Arcàdia, 2014. ISBN 9788494232718.
- Sherwood, Roger. Vivienda: prototipos del movimiento moderno. Barcelona: Gustavo Gili, 1983. ISBN 8425211352.
- Kirschenmann, Jörg C; Muschalek, Christian. Diseño de barrios residenciales : remodelación y crecimiento de la ciudad. Barcelona: Gustavo Gili, 1980. ISBN 8425209692.
- Martí Arís, Carlos; Alegre, Luis. Las Formas de la residencia en la ciudad moderna : vivienda y ciudad en la Europa de entreguerras. Barcelona: Servicio de Publicaciones de la UPC, DL 1991. ISBN 8476531044.
- Benevolo, Leonardo; Melograni, Carlo; Giura Longo, Tommaso. La Proyección de la ciudad moderna. 3ª ed. Barcelona: Gustavo Gili, 2000. ISBN 8425218381.
- AAVV. Housing in Europa. Bologna: L. Parma, 1978.
- Panerai, Philippe R; Castex, Jean; Depaule, Jean-Charles. Formas urbanas : de la manzana al bloque. [Ed. revisada y adaptada por Philippe Panerai]. Barcelona [etc.]: Gustavo Gili, 1986. ISBN 84-252-1291-X.